

Peygamberimizin Sofrası ve Ekmek

Peygamber efendimizin sofrası yiyecekler bakımından fakir, fakat muhtaçlara yardım ve Allah'a şükür bakımından sofraların en zengini olmuştur. Hz. Peygamber ekmek ve yemek israfına meydan vermemiştir. O'nun sofrasına haram hiç girmemiştir.

Hz. Peygamber, münferit yemek yemenin bereketli olmayacağını ve ailede topluca sofraya oturmak gerektiğini "Yemeği topluca yiyiniz, dağınık olmayınız, üşesiz ki bereket topluca yemektedir." şeklinde ifade etmiştir.

Herkes gibi bazı yemekleri diğerlerinden daha çok sevse de, topluluk içinde beğenmediği yemeği kötülememi ve kötülenmesini de yasaklamıştır. "Hölanmadığını bırak, onu başkasına haram etme" diyerek başkalarının arzularına saygılı olmak gerektiğini vurgulayıp, yiyeceklerin ziyan olmasını engellemiştir.

Hz. Peygamber, iktisâdi kurallara son derece riayet etmiş ve ekmek, yemek israfına meydan vermemiştir. O, yere düşen lokmaların, yiyeceklerin insanlara zarar verecek maddelerden temizlenip yenilmesini söyleyerek tabaklarda yiyecek bırakılmamasına ahsen özen göstermiştir. Diğer yandan yemede ölçünün kaçırılmamasını tenbihleyip, "Hiçbir insan, karnından daha kötü bir kap doldurmuş olamaz." buyurmuştur.

Peygamber sofrasında sevilen ve yenilen yiyecekler:

Hz. Peygamber, bal ve diğer tatlıları çok severdi. Et suyu ile yapılan bir çorbaya ekmek doğrayıp kaynatılarak hazırlanan tirit yemeği en çok sevdiği yemeklerdendi. Tam kıvama gelmemiş hurma ile karpuz yemek de hoşlandıkları arasındadır. Salatalı tuzlayıp yemek de âdetiydi. Hiç söylemeye gerek yok ki, o devirde en çok yenilen et yemekleridir ve bu tür yemekler Hz. Peygamber'in aynen tirit gibi en çok sevdiği yemekler arasındadır.

Üşesiz ki Arabistan'da herkesin olduğu gibi Peygamber ailesinin de en başta gelen besin kaynakları hurma ve arpadır. Hurma, yarımada da açlık karşısında bir teminat olmuştur.

Süt de, en çok müracaat edilen bir içecektir. Hz. Peygamber'in bizzat avlusunda barınan davarlarının sütünü sağarak ailesine yardımcı olduğu vakidir. Süt, diğer ailelerde olduğu gibi, Peygamber Ailesi'nde hurma ve arpa ekmeği gibi temel gıda maddesi durumundadır ve misafirlere de en çok ikram edilen içecektir.

Peygamber mutfağında çekilen sıkıntılar ve sofrası:

Vazifelerin en ağırlığıyla görevlendirilen Hz. Muhammed (sav) ve dolayısıyla ailesi sık sık geçim sıkıntısı içine düşerler. Büyük davanın tebliği, Hz. Peygamber'e ahsen geçim peşinde koşma imkânı vermiyordu. Aynı davada O'na yardımcı olanlar da başlangıçta bu sıkıntıları çektiler. Sıkıntının en başında üşesiz ki yeterli rızık temin edememe geliyordu. Hz. Peygamber kısıtlı imkânlar ile ailesinin nafakasını sağlamakla uğraşıyordu.

Rasûlullah'ın ailesinin yiyecek bakımından çektikleri sıkıntılar ile ilgili çok sayıda hadis vardır. Hz. Peygamber'in açlıktan karnına tabaklaması da bunlar arasındadır. Hâne-i Saadet hakkında bizlere geniş bilgiler sunan Hz. Âişe, Rasûlullah'ın yiyecekleri idareli tüketimi hakkında da böyle bir tutumundan bahseder:

“Hz. Peygamber'in midesine bir günde iki ayrı çeşit yiyecek girmemiştir. Eğer O, et yemişse ona başka bir şey katmaz, hurma yediye ise ona başka bir şey katmaz, ekmeği yediye ise ona başka bir şey ilave etmezdi.”

Üşesiz ki, bir defada çok çeşitli şeyler yememek sıhhat bakımından gereklidir. Fakat, Hz. Peygamber'in burada sadece tek şey yemesi, gıda maddeleri azlığından kaynaklanmaktadır. **O'nun ekmeğin kalitesi hakkında ise Enes (r.a.) bize şu bilgiyi veriyor:**

“Rasûlullah, Allah'a kavu uncaya kadar ince undan yapılmış ekmeği ve kızarmış koyun eti yememiştir.”

Bir kısım hadislerden ailede kepekli ekmeği yenildiği fakat Peygamber'in hanımlarının, elekleri olmaması sebebiyle, ekmeğin una üfleterek onu kısmen kepekten arındırdıkları ve böylece biraz daha has bir ekmeği yaptıkları anlaşılıyor. Bu dönemlerde Kur'ân-ı Kerîm'de geçen; zeytin, nar ve incir gibi yiyeceklerin yetiştirildiği bölgelere daha henüz Müslümanların erişemedikleri anlaşılmaktadır.

Hz. Peygamber'in mutfak hizmetlerine gelince, O'nun hanımları yemekleri kendileri pi iriyorlardı. Meselâ: Safiyye'nin (r.a.) yemek pi irmesi me hurdur. Hz. Âi e; "O'nun gibi yemek pi ireni görmedim" diyor. Kaynaklarda Rasûlullah'ın mutfa ında çalı tırılan herhangi bir hizmetçi câriyeye rastlanmamaktadır. Hz. Peygamber'in eline sonradan hepsini âzâd etti i bazı köleler ve câriyeler geçmi tir. Bunlar kısa sürelerde ba -bahçe ve hayvan gütmeye i lerinde istihdam edilmi lerdir. Ev haricindeki i lerde istihdam edildi i anla ılan bu köleleri Rasûlullah, çok kısa sürelerle elinde tutmu olmalı ki kaynaklar onların gördükleri hizmetler hakkında fazla bir mâlûmat vermezler. Rasûlullah'ın a çısının olmamasına kar ılık ashaptan bazılarının a çıları-ekmekçileri olmu tur. Meselâ: O'na on yıl hizmet etmi olan Enes'in (r.a.) sonradan bile olsa bir ekmekçisi olmu tur.

Muhtemelen Hz. Peygamber'in hanımları, ekmeklik unlarını, el de irmenlerinde kendileri ö ütüyorlardı. Bizi bu dü ünceye iten ey, kızı Fatımâ'nın (r.a.) babasından; ellerinin un de irmeninden nasırla tı ını öne sürerek kendisine bir hizmetçi köle verilmesini yahut satın alınmasını isteyip de bu talebinin, muhtaçların ihtiyaçları yüzünden, yata a, Allah'ı tesbih edip yorgun gitmenin daha hayırlı olaca ı dü üncesiyle geri çevrilmesidir.

Altın ve gümü kap kaca ın kullanılmadı ı ve yasaklandı ı Rasûlullah'ın sofrası biçimini, O'na küçük ya ta 10 yıl hizmet etmi olan Enes'ten (r.a.) dinleyelim:

"Ben Hz. Peygamber'in küçük sahanlarda yemek yedi ini, **O'na ince undan ekmek pi irildi ini ve O'nun masada yemek yedi ini bilmiyorum.** (hadisi rivâyet eden Katâde'ye) Peki onlar neyin üzerinde yerlerdi, diye soruldu da cevâben; (yer) sofralarında yiyorlardı, dedi."

Peygamber'in evinde hurma dal ve yapraklarından örölmü hasırlar üzerinde yemek yenirdi. Ekseriyetle a açtan yapılmı e ya sandıkları, tabaklar, ma rapa ve di er mutfak e yaları kullanılıyordu. Yemekten sonra Hz. Peygamber'in bir tavsiyesi olarak elleri kurulamada peçete ve havlu kullanılırdı.

Hz. Peygamber'in muhtaçlara çıkardığı sofralar ve siyasî sofraları:

Hz. Peygamber, gerek Suffa'da barınan yersiz-yurtsuz fakirleri ve gerek di er muhtaçları, açları, sadaka ve zekât gibi çe itli imkânlardan faydalandırıyordu. Bazı durumlarda onlardan bir kısmını evine yeme e götürür ve imkânı olan Müslümanlara da aynı eyi yaptırırdı.

Hz. Peygamber ayrıca Nadiro ulları ve Hayber arazilerinden ahsî idaresine geçen yerlerden sa ladı ı gelirlerden, elçileri ve siyasî heyetleri de a ırılıyor ve onlara yemek çıkartıyordu. Hicretin 9. yılından itibaren Medine'ye çok sayıda heyetler gelmeye ba ladı. Hz. Peygamber bunları misafirhanelerde barındırıyor ve onlara sofr a çıkartıyordu.

Heyetlere nelerin ikrâm edildi ini kaynaklardan ö renebiliyoruz; Yemâme bölgesinden Hanîfe Halkı heyeti geldi inde –ki kaynaklarda bunların 10 kûsûr ki i oldukları kayıtlıdır- misafirhanede konuk edildiler. Kendilerine ak am-sabah; bazen ekmek ve et, bazen ekmek ve süt, ba ka bir zaman ekmek ve tereya ı, bazen de hurma ikram ediliyordu. Muhtemelen di er heyetlere de, imkânlara göre de i iklik gösterse de, buna benzer eyler ikrâm ediliyordu. Ebu Hureyre; akın akın gelenlerin ve misafirlerin çoklu undan dolayı Hz. Peygamber'in aç kaldı ından söz etmektedir. Devlet gelirleri yeterli olmadı ından Hz. Peygamber her yere yardım elini uzatmak zorunda kalıyor ve bu sebeple O'nun sofrası devlet adına evinin dı ına da ta ıyordu.

Prof. Dr. Celal Yeniçeri
www.sonpeygamber.info